

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Uredništvo in upravnništvo: Kolodvorske ulice šte. 16. — Zurednikom se more govoriti vsak dan od 11. do 12. ure. — Rokopisi se ne vračajo. — Inserati: šeststopenjska petiti-vrsta 4 kr., pri večkratnem ponavljanju daje se popust. — Velja za Ljubljano v upravnistvu: za celo leto 6 gld., za pol leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr., na mesec 50 kr., pošiljatev na dom velja mesečno 9 kr. več. Po pošti velja za celo leto 10 gld., za pol leta 5 gld., za četrt leta 2 gld. 50 kr. in za jeden mesec 85 kr.

Štev. 283.

V Ljubljani v petek, 11. decembra 1885.

Tečaj II.

Položaj na jugu.

Odkar sta srbska in bolgarska vojna odložili orožje, se položaj bistveno ni nič spremenil. Razmere med Srbijo in Bolgarijo ostale so iste. Dolgo časa govorilo se je uže, da se sklene za zdaj med obema državama premirje in da na to premirje pride mir. A nič od tega se ni zgodilo. Srbija in Bolgarija ne morete se zjediniti o pogojih premirja in tako ostane vse pri starem. Da pa ta nejasen položaj dolgo trajati ne bode mogel, je gotovo, in skoro da bi dejali, da na to premirje pride zopet vojska; vsekako čudno je, da je Srbija v slednjih dnevih mnogo sprememb izvršila v poveljništvu svoje vojne. To slednje se pač kaže bolj kot priprava za boj nego za mir.

Temu je vendar nasproti postopanje Evrope; osebito Avstrija in Rusija se trudita, da preprečita prelivanje krvi med sorodnima narodoma. A kako uravnati zamotane zadeve?

Konferenca, kateri se je uže zdavna prorokovala smrt, pričela bode najbrže zopet svoje delovanje; se vé da se jej bode moralo prej dati naročilo, da se bavi tudi s srbsko-bolgarskim vprašanjem. Kar se bolgarskega vprašanja tiče, katero je imela reševati konferenca, ostalo je nerešeno, ker se je vse pogajanje razbilo na odločni zahtevi Anglije, da se prizna združenje Bolgarije. Prebrišani lord Salisbury hoče s tem korakom uničiti ruski vpliv na Balkanu, a ta njegova igra je zelo nevarna. V slednjem času pisati so uže pričeli ruski listi jako prijazno za Bolgare, in to gotovo tudi ne ostane brez vpliva na petrograjske vladajoče kroge, katerim se je bolgarski knez zameril. Če prevlada na ruskem dvoru Bolgarom prijazna stranka ter pri caru izprosi milosti knezu Aleksandru, tedaj pa za lord Salisburyja ne nastopijo

ravno preveseli dnevi. Pred kratkim izdan dnevni carjev ukaz, v katerem je pohvalil bolgarske čete, priča pač tudi, da je car nagnil se nekoliko uže na bolgarsko stran.

Dozdanji vpliv Anglije je kriv, da se mirna misija turških zastopnikov v Plovdivu ni posrečila. Veljaki so tam sprejeli turška poslanca z vso častjo in udanostjo, a jima takoj povedali, da jim pri njihovem delu more pomagati samo bolgarski knez, a da tega gotovo prej ne stori, dokler ni razjasnjen položaj s Srbijo. Turški delegovanec Lebib effendi se je sam uveril, da ne bode možno uvesti prejšnji položaj brez prelivanja krvi. In tako ostane za zdaj pri tem, da se ne podá turšk komisar v vzhodno Rumelijo, dokler vlasti ne rešijo tega vprašanja. Turčija posluša še vedno angleške svete ter razvija svoje delovanje pod angleškim vplivom, a to se dolgo vendar le goditi ne bode moglo. Rusija zvezana je z Avstrijo in Nemčijo, in Turčija pozna osamljeno stališče Anglije, torej bode gotovo previdna dovelj, da se ne vsede po polnem na anglešk stol. Igra torej še nikakor ni doigrana.

Za zdaj je torej skoro gotovo, da se ne more uvesti v vzhodni Rumeliji več prejšnji položaj. O tem uverjena je Turčija sama in tudi evropske vlasti prišle so do tega prepričanja. Nastaje le vprašanje, kje najti izhod tej neprijetni zadregi, najti modus, po katerem bi se ugodilo vroči želji bolgarskega naroda in zahtevi njihovega kneza po združenju obeh Bolgarij, na drugi strani pa da bi se s to naredbo vendar ne uničila berlinska pogodba.

To je vprašanje, o katerem razmišljujejo zdaj državniki in katero se najbrže predloži zopet sklicani konferenci v rešitev. Do tedaj pa bodo skušale vlasti uporabiti svoj vpliv pri Srbiji in Bolgariji, da skleneta premirje, daljše premirje, do-

kler konferenca ne pride do ugodne rešitve. Mir se pa zdaj skoro skleniti ne more, kajti s tem bi dobilo bolgarsko vprašanje vse drugače lice, z mirnimi uveti prejudiciralo bi se rešitvi vzhodno-rumelijskega vprašanja, kar pa vlasti gotovo ne nameravajo. Za zdaj je torej pričakovati samo premirje.

O znižanji cen za postrežbo in oskrbovanje umobolnih v blaznici v Ljubljani in na Studencu.

(Dalje.)

Ako se primerja predloženi jedilni list, s tako zvanim normalnim jedilnim listom, ne nahaja se nobena razlika. Posebne porcije mesa se po mnenji primarija nikakor ne smejo dovoliti, ker je to zahtevanje popolnem neopravičeno.

Red zahteva dovoljenje, da sme v stari blaznici imeti še le za 10 in ne uže za 8 umobolnih enega strežaja; v to dovoliti bi ne bilo umestno, ker so tam umeščeni nevarni umobolni; red tudi pri sedanjem številu strežajev s 22 krajcarji lahko shaja. Ledenica se ne sme opustiti, želeči pa je, da se sezida perilnica in sušilnica.

Ravrateljstvo izjavi se odločno za vpeljavo normalnega jedilnega lista zaradi tega, ker se v njem nahaja več spremembe v jedilih, kakor v dosedaj navadnem mesečnem jedilnem listu.

Na podlagi teh izjav naznanil je deželni odbor redu usmiljenih sestra, da se bode pogodba od dne 13. septembra 1880 in z njo spojeni tarif jedil spremenil v sledečih točkah:

§ 3. Povračilo za režijne potrebščine III. razreda določi se počenski s 1. januarjem 1886. leta s 25 krajcarji za osebo na dan, in po dovršeni

Listek.

Kako so naše očete v vojake jemali.

Spisal Ivan Vrhovec.
(Konec.)

Ti novinci so se poslali cesarju, ki je zahteval veliko večje število, z opravičenjem, da je dežela storila, kar je le mogla, in da več storiti ne more. V taci razmerah je kmalu kateri zadostoval; vprašalo se ni delj o njem, da je le fizično ugajal. Tudi zločinci so se smeli oddajati kot novinci, le rabeli jih še ni smel v roki imeti in pa na galeje niso smeli še biti obsojeni. V Ba-kru (Buccari) so zvedeli l. 1739., da isajejo na Kranjskem novincev; pisali so deželi in ji ponudili dva hudodelca, ki so ju imeli tam zaprta. Dežela je segla takoj z obema rokama po njiju; odgovorila, naj se ji takoj pošljeta ter plačala stražnika, ki sta ju spremljala, po 24 krajcarjev na dan.

Kdor je mogel in znal, odtegnil se je vojaški suknji. Gledé pravice do kacega ujetega novincea, spoprijele so se dostikrat celo gosposke med seboj. Na Koroškem so priprli in hoteli vzeti k vojakom kranjske podložnike, a dežela se je oglašila, da ima ona prvo pravico do njih. Vrhniški čolnarji so zahtevali, da so vojaščine prosti; magistrat je branil rokodelce od vojaščine ter se zaplél z deželo v prepir. Vsled cesarske svoboščine so bili delavci po rudokopih, fužinah in fabrikah vojaščine oproščeni. Leta 1757. je imel nek Cappus pl. Pichelstein na Poljanah tako zvano „solitarsko plantažo“ (Salniterplantage, Salniterfabrik). Ko se je čulo o vojaškem naboru, umaknilo se je preteči nevarnosti nekoliko delavcev v to tovarno. O dveh med njimi pak je magistrat trdil, da ima on do njiju prvo pravico, kajti cesar je oprostil samo za tehnična dela sposobne, ne pa navadnih delavcev; ker jih pak Kapus ni hotel dati iz rok, pritožilo se je mesto do cesarice Marije Terezije.

V ti pritožbi se magistrat ni bal cesarici naravnost povedati, da poskušajo Kranjci vse, da bi

le vojaščine bili prosti; takoj, ko začutijo kaj o naboru, poskrijejo se po fužinah in rudnikih in fabrikah. Zatem je utemeljeval pravico svojo do imenovanih dveh delavcev, češ, da se sme sicer vsak podložnik (Erbhold) prostovoljno oglasiti k vojakom, in bilo je na Kranjskem uže od nekdanj običajno, da so smeli graščaki in gosposke, ki niso mogli doma dobiti potrebnega števila novincev, kupiti tudi tujega podložnika ter záse asentovati, zlasti zato, ker je vsakemu polku prostovoljec mnogo ljubši, kakor prisiljenci. Pri tem pak so se dostikrat vneli prepiri med posameznimi gosposkami. Stolni kapitelj na pr. je reklamoval jednega svojih podložnikov, ki ga je vzel smledniški baron v vojake. Tudi magistratu se je uže kaj takega prigodilo. Plačal je prostovoljcu 70 gld., a izgubil je ta denar, ko se je prostovoljčeva gosposka oglašila zanj ter ga zahtevala nazaj. Le takrat ima tudi tuja gosposka do koga pravico, če je uže živel najmenj deset let na njenih tleh.*

Lehko pak nam je umljivo, da so se mladi ljudje vojaške suknje tako zelo bali, ker se je še

* Magistratni arhiv, fasc. 1—6. magistr. akt.

zgradbi perilnice in sušilnice s 24 krajcarji. To znižanje režije utemeljeno je v tem, da je bilo dosedanje povračilo v primeri s potrebsčinami pretirano. Zajedno dovoli se tudi, da sme red sušiti perilo na travnikih. Gledé režijnega povračila za I. in II. razred sklepal bode deželni odbor pozneje. Pri jedilih imajo veljati, pričenshi s 1. januarjem 1886, sledeče cene:

- 1.) Močnata jedila (tarifna št. 33 do 40)
 - a) navadna à 1 maslic . . . 5 krajcarjev;
 - b) fina (tarifna št. 41 do 47) . . . 7 "
- 2.) Mlečnata jedila (št. 49 do 52)
 - à 1 maslic . . . 3.5 "
- 3.) Sadje, kuhano in oprazeno (št. 53 do 55), à . . . 4 "
- 4.) Telečja pečenka, bržola, beefsteak, hachée, zrezek (št. 56 do 58), à . . . 14 "
- 5.) Goveje meso à 6 lotov . . . 5.9 "

Porcije mesa po 8 lotov odpadejo popolnem, vender imajo umobolni tudi v prihodnje dobivati 3krat na teden goveje meso, in sicer vsak dan polovica blaznih.

Pripravi se tedaj lahko za vse umobolne potrebna juha, brez da bi bilo treba kuhati posebne porcije mesa. Zračumba taci porcij se tedaj ne dovoli. Kar se tiče trditve reda, da se iz jedne kile mesa dobé samo 3¼, porcije mesa po 6 lotov, je ista v protislovju s tem, da se v deželni prisilni delavnici pri lastni režiji iz ene kile mesa pripravijo 3¼ porcije po 8 lotov; po tej razmeri dobijo se tedaj iz ene kile 4¼ porcije po 6 lotov, in vsled tega pokrijejo se stroški za juho in meso popolnem s sedanjimi cenami. Ta cena ima veljavo za 1 leto brez ozira na tržno ceno govejega mesa, ker red gledé kupovanja mesa, lahko za celo leto s kakim mesarjem sklene pogodbo, kakor ima navado upraviteljstvo posilne delarnice.

- 6.) Solata (tarifna št. 71 do 72) porcija . . . 4 krajcarje.
- 7.) Kava (št. 82) porcija . . . 4 "
- 8.) Sladkor (št. 86) po tržni ceni.
- 9.) Vino (št. 87 do 88) bokal po 28 "
- 10.) Jajca (št. 90) 1 komad . . . 2.2 "
- 11.) Mleko (št. 91) bokal . . . 8 "
- 12.) Žemlja (št. 99) à 3 lote . . . 1 "
- 13.) Žemlja (št. 97) à 6 lotov . . . 2 "
- 14.) Črni kruh (št. 98) à 16 lotov . . . 4 "

Cene za kruh veljajo tudi za 1 leto, ker so sedanjim tržnim cenam popolnem prikladne, in ker red tudi gledé nakupovanja moke za celo leto lahko sklene ugodno pogodbo. (Konec prihodnjic.)

O zabranenju razširjenja nalezljivih bolezni v šolah.

Na podlagi odobrenja, podeljenega v razpisu c. kr. ministerstva za uk in bogočastje v sporazumljenju z ministerstvom notranjih zadev z dne

le z odlokom 14. majnika l. 1802. odpravila naredba, da je bil vojak zavezan, služiti svoje žive dni; določilo se pak vender še ni, koliko let je moral služiti odslej. A še ta čas se niso upali po končanem naboru zopet na svitlo prišedših kaznovati, ker so se le-ti zbirali v tolpe in se s silo ustavljali kazni. Zato se je duhovnikom zaukazalo, naj poučujejo ljudstvo z lece, kako škodo trpé taki uhajalci, ker ne morejo ničesar prodati, kupiti, v najem vzeti, ničesar podedovati, ali pak jih celó lahko postrelé. Vrh tega naj jim še posebno zabijujejo, da se ti od božje previdnosti jim odločeni častni usodi ne bodo nikakor mogli odtegniti. Prej ali slej jih bode gotovo dosegla.

Okrajni komisariji naj skrbno na to gledajo, da se ta cesarski ukaz v resnici izpolnjuje ter naj imenoma oglašajo v tem oziru pridne in tudi nemarne duhovnike. Tistim, ki pomagajo mladim ljudem uhajati ali celó zbirati se v tolpe, zažugala se je kazen od treh mesecev do petih let. Vsakemu srenjskemu sodniku, ki bi zasačil v kaki vasi fanta brez potnega lista, obljubilo se je 20 gld.; ta denar pak se bode plačal z imetjem zasačenega ali pa onega, ki ga je prikrival in pod streho je-

20. novembra 1884. leta, št. 17748, izdal je deželni šolski svet kranjski sledečo naredbo v obrambo razširjenja nalezljivih bolezni v šolah:

1.) Vodja šole je vezan, stan zdravja šolske mladine v šoli, katero ima voditi, nadzorovati z največjo skrbnostjo.

2.) Vsakemu učencu bolnemu na nalezljivi bolezni (garijah, nalezljivem vnetji oči, kozah, škrlatinki, osepnicah, oslovskem kašlju, davici) je zabraniti obiskavanje šole toliko časa, dokler ni dokazano s spričevalom zdravniškim, da je zopetno obiskavanje šole za druge učence brez kviri.

3.) Ravno tako ne smejo ne učeče osebe in ne učenci, živeči v istem gospodarstvu, to je družini ali stanovanju vkup z osebo obolelo za kozami, škrlatinko, davico in vročinsko boleznijo, ki sicer stojé ali so zadnji čas stali v dotiki, katera omogoči razširjenje nalezavanja, šole toliko časa ne obiskati, dokler zdravnik ne potrdi, da ni nevarnosti nalezljivosti za šolsko mladino.

4.) Vodju ljudske šole je dolžnost, vsako obolenje za boleznijo, imenovano pri št. 2., učenca ali učenke, o katerem izvé, takoj naznaniti krajnemu šolskem svetu, čegar naloga je, brez zamude potrebno ukreniti in o tem nemudoma poročiti okrajni šolski gosposki, da ta po potrebi daljno ukrene. Ako se nahaja taka bolezen pri učencu ali učenki meščanske šole, ima to njeno vodstvo takoj naznaniti okrajni šolski oblasti. Vodje srednjih šol in pa izobraževališč za učitelje in učiteljice imajo vsak slučaj takega obolenja učenca ali gojenca, in to v Ljubljani mestnemu magistratu, v drugih krajih pa občinskemu predstojniku in ob enem okrajnemu glavarstvu naznaniti v daljno primerno postopanje.

5.) Ako bi se po izreku zdravnikov obolenje nalezljivo med šolsko mladino istega kraja nevarno širilo in postalo epidemično, tedaj pa sme s porazumljenjem poklicane zdravstvene oblasti pri ljudskih in meščanskih šolah okrajna šolska oblast, pri drugih pod neposrednim nadzorstvom deželnega šolskega sveta stoječih učnih zavodov vodstvo njihovo s pritrjenjem deželnega šolskega sveta ukreniti, da se posamezni razredi ali vsa šola zapre.

6.) Vodja šolski je dalje vezan paziti, je-li se pri onih, ki bivajo v šolski hiši, ne nahajajo bolezni omenjenih vrst. Posebno je gledati na to, da služabniki šolski, bivajoči v šolski hiši, takoj naznanijo vodstvu, ako bi v hiši kdo obolel za tako boleznijo. — V vsakem takem slučaju ima vodja v porazumljenju s poklicano javno zdravstveno oblastjo nagloma potrebno ukreniti, da se dotični bolnik spravi iz hiše in daljno razširjenje nalezljive bolezni med šolsko mladino po moči zabrani. Ako bi po izreku zdravnikovem ne bilo dovoljivo dotičnega bolnika iz šolske hiše spraviti in bi tudi drugače ne bilo mogoče obiskovalcev šole odločiti od zalege bolezni, se ima šola za-

mal. Če pak se bo moglo kacemu sodniku izkazati, da je kacega beguna prikrival, kaznoval se bo prvokrat kot prikrivatelj (bržkone v denarji), drugič jih bo dobil po petindvajset na zadnje oplát, tretjič pak bo plačal talijo. Gosposke pak naj si druga drugi pomagajo loviti novince.*

Kako pa so po kmetih moške v imeni gosposke lovili mladeniče, da bi jih utaknili v vojaško suknjo; kako so skušali zlasti tistega dobiti v pest, do katerega je imel posestnik ali graščak kako sovraštvo, in kako kruto so ravnali z ujetimi — vse to je bolje, nego sem jaz, opisal pokojni Jurčič v klasični povesti svoji, v „Domnu“. Ta nesrečni Domen je pravi tip za vse tiste milovanja vredne mladeniče slovenske, ki so dorastli vojaška svoja leta in na katere je prežala gosposka, kakor na divjo zver, da jih posili v vojake.

A ne samo pri nas v Avstriji, no vsi Evropi je bila navada loviti mladeniče. Posebno na slabem glasu v tem oziru je bil pruski kralj Friderik Viljem I. (1713—1740. l.), ki ni lovil samo

*Mestni arhiv, fasc. 90.

** Glej Jurčičeve zbrane spise, III. zvezek, 9—113. str., in tudi II. zvezek, str. 235.

preti proti temu, da se to takoj naznani okrajni šolski oblasti, oziroma deželnemu šolskemu svetu v odobrenje. Preden se šola zopet odpre, mora se po naredbi deželnega predsednika kranjskega z dne 24. avgusta 1885., št. 7926, drž. zak. list VI., št. 11 — praviloma iznekužiti. Sredstva za to so tako spravljati, da se ne morejo zamenjati ali zlorabiti in da otroci ne morejo do njih.

7.) Učencem je vstop v taka stanovanja, v katerih so nalezljive bolezni, in pa v one prostore, v katerih leže mrlji, za takimi boleznimi umrli, ostro prepovedati.

8.) Skupna udeležba šolske mladine pri pogrebih onih, ki so na nalezljivi bolezni umrli, se ne sme dovoliti.

9.) Odstavki 2., 3., 7. in 8. pričujoče naredbe se imajo vsako leto začetkom šolskega leta in pa kadar bi nastala epidemična bolezen, razglasiti v vseh šolskih razredih.

10.) Pričujoča naredba velja tudi za odgojilnice za male otroke in za otroške vrte.

11.) Poleg te naredbe ostanejo v veljavi določila za stalne komisije za zdravstveno skrbovanje v ljudskih in meščanskih šolah in pa za zdravniško šolsko nadzorovanje z dné 24. avgusta 1877. leta, drž. zak. l. 13.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Naučni minister je dolenje-avstrijskemu deželnemu šolskemu svetu dal ukaz, naj mu poroči svoje menenje, ali ne bi se priporočalo, da se določi enaka doba za zrelostne izpite in da se doba teh izpitov skrajša, dalje da se sprejemni izpiti vrše pred počitnicami, ne pa še le pozneje in da se tudi učenci vpisujejo pred počitnicami, nazadnje, ali ne bi koristno bilo, da se šolski pouk v zimskih mesecih prične še le ob devetih, ne pa ob osmih dopoldne.

Koroška deželna vlada izdala je ukaz, da morajo vsi posestniki, kateri imajo 1500 □ hektarjev gozda, imeti izprašanega gozdarja. S to naredbo namerava vlada povzdigniti umno ravnanje z gozdi na Koroškem.

Gališki deželni zbor bode zaradi obilega gradiva, katerega more rešiti, nadaljeval zasedanje še po novem letu.

V českem deželnem zboru je 5. t. m. predlagal Plener s tovariši, naj se sodnji upravni okraji bolj po narodnosti uredé, ker to zboljša narodnostne razmere, dalje je stavil tudi predlog, naj se podeli volilna pravica tudi tistim, ki plačujejo najmanj pet goldinarjev neposrednega davka.

V hrvatskem saboru je budgetni odsek pri naslovi „sabor“ sklenil glede predsednikove plače, da se do zdaj neplačanemu saborskemu predsedniku da častni honorar 3000 gld., stanarinska doklada in potnina.

po svoji državi, ampak je vojaške lovce skrivaj pošiljal tudi v tuje dežele na človeški lov, zaradi česar bi se bil do malega zapletel z Nizozemsko v krvavo vojsko. Njegova poželjivost po krepkih, zlasti velikih in dolgih mladeničih je bila tolika, da se za njegovega vladanja noben mladenič, ki je meril blizu sežnja, ni upal potovati po pruskih deželah, ker se je večkrat dogodilo, da so pruske gosposke takega dolgina, če je bil tudi podanik tuje države, kar pograbile ter ga posilile v pruske vojake. In vsi upori in protesti tujih poslancev so bili potem brezvspešni.

Kakor mnoge druge stvari, tako je tudi način navačenja po polnem predručila francoska revolucija. Carnot je bil l. 1793. vzdignil črno vojsko (levée en masse) in general Jourdan je nekoliko pozneje izumil konskripcijo ali popis vseh vojaščini podvrženih mladeničev. In s to je prenehal nečloveški človeški lov, kajti kmalu so za Francozi uvedle konskripcijo vse evropske države, ki je potem ostala do današnjih dni, ko se je uvedla splošna vojaška dolžnost. (Ljublj. Zvon)

V **ogerskem** državnem zboru je zdaj na dnevnem redu razprava o podaljšanju mandatnega časa na pet let. Tisza posegel je uže prvi dan s pikro polemiko v debato. Naznanil je tudi revizijo poslovnega reda. Javno mnenje se izreka za predlogo.

Tuje dežele.

Grki se še vedno pripravljajo za vojsko. Te dni nakupila je grška vlada na Ogerskem 318 kónj za vojno. Kakor se čuje, hočejo Grki podpirati vstajo na Kreti. Resne akcije se vender skoro od Grkov ni nadejati, oni le bolj z orožjem rožljajo, v istini pa se ne spustijo tako naglo v boj.

S **turško-črnogorske** meje se poroča, da se najbrže med Turčijo in Črno Goro prične razpor. Ko je namreč komisija za uravnavo meje, ne da bi bila rešila svojo nalogo, vrnila se v Skader, dal je knez šestim batalijonom povelje, naj gredó na mejo, kjer so zaseli jedino pot, katera pelje ob Limu v prepirno ozemlje.

V **Sudanu** pričelo se je zopet gibanje. Pri Ginisu se je uže vršil boj, v katerem so bili Arabci tepeni. Ravno tako ponesrečil se jim je napad na stražo ob vodnjaku pri Ambipolu, kajti prihitel jej je takoj na pomoč general Butler in polkovnik Huyshe. Med Dongolo in Akašem nabralo se je mnogo Arabcev. General Stephenson podal se je v Wady-Halfo. Iz Angleške došli so trije batalijoni pešcev v pomoč.

Razne vesti.

(† Baron Jovanović.) Včeraj poročal nam je brzojav, da je dné 8. t. m. v Zadru umrl feldmarsallajtenant in namestnik dalmatinski, Stefan baron Jovanović. Umrlí namestnik, jeden najslavnejših avstrijskih generalov, poročil se je 5. januarja 1828 kot sin častnika v otočanskem mejnem polku. Petnajst let star prišel je k vojakom, in sicer v graško kadetno šolo. Leta 1845 vdelili so ga otočanskemu polku, 1853 postal je stotnik, in sicer pri deželnem poveljništvu v Zadru, kjer so ga večkrat porabili za vojaško-diplomatične misije v Albanijo, Črnogoro in Ercegovino; na ta način je imel uže zgodaj priložnost, spoznavati narodnostne in politične razmere onih dežel, katere so bile pozneje pozorišče njegovega delovanja. Ker so mu bile Dalmacija, kakor tudi sosednje dežele jako dobro znane, vdelil se je Jovanović leta 1859 brigadirju generalmajorju Rodiču kot načelnik generalstaba in je bil takrat predsednik komisije, koja je imela turško-črnogorske meje urediti. Leta 1861 odposlal se je od vlade v ono mednarodno komisijo, katera je imela nalog, s sodelovanjem Serdar-Omerjem Ercegovino pomiriti in je bil pozneje imenovan načelnikom generalnega konzulata; v tej lastnosti pripravil je vse, kar je bilo potrebno za poznejšo okupacijo. Kakor polkovnik vdeležil se je leta 1866 laške vojske. Pri zadušitvi upora v Krivošćiji pridobil si je take zasluge, da je dobil Leopoldov red in da je postal baron. — Baron Jovanović avanziral je leta 1871 do generalnega majorja, 1876 po do feldmarsallajtenantanta. Ko je poleti 1878 pričela Avstrija okupacijo Bosne in Ercegovine, dobil je Jovanović poveljništvo onega vojskega dela, ki je imel Ercegovino zasesti. To se mu je hitro posrečilo, in sicer na razmerno nekrvav način. Podelil se mu je vsled tega viteški križ reda Marije Terezije. Leta 1881 moral je v drugič ustajati v Krivošćiji zadušiti. Dne 13. novembra 1881 imenovan je bil namestnikom dalmatinskim, ker je ostal do svoje smrti. Zadnji čas bil je vedno bolehen; iskal je zdravja v raznih toplicah, a zastonj.

(Generalni konzul belgijski Eduard Renkin) je pretečeno nedeljo zvečer v svojem stanovanju na Dunaji na zalostem način končal. Ta večer sedel je namreč Renkin s soprogo in otroci v jedilnici in je bil prav dobre volje. Okolo polnoči pa gre v svojo spalnico; drugi ostanejo še v jedilnici. Na enkrat začujejo krik starega gospoda: „Pomagajte, gorim!“ Postrežnica in drugi tečejo na to v gospodovo sobo ter ga najdejo tam v plamenu. Vsi so se trudili strgati mu gorečo obleko z života, kar se jim je v kratkem času tudi posrečilo. A rane, ki jih je dobil, bile so take, da je koj prihodnji dan vsled njih umrl.

— Renkin vlegel se je prišedši iz spalnice na zofa ter je nužil smodko, in bral časnik. Pri tem je pa zadremal in mu je padla goreča smodka na obleko, katera se je hitro vžgala. Zbudil se je še le, ko je hudo bolečino začutil, a pač prepozno.

Domače stvari.

Deželni zbor kranjski.

(Seja dne 9. decembra.)

Predseduje deželni glavar grof Thurn-Valsassina, vladni zastopnik: C. kr. deželni predsednik baron Winkler.

Prečita in potrdi se zapisnik zadnje seje.

Med mnogimi prošnjami je tudi ona deželnih uradnikov za zboljšanje plače; prošnje izročijo se finančnemu odseku.

Gospod deželni glavar predloži dopis gozdarsko-tehničnega oddelka poljedelskega ministerstva o ogradbi hudournikov na Gorenjskem in proračun pripalnih stroškov, kakor tudi dopis gospoda deželnega predsednika v tej zadevi.

Gospod deželni predsednik baron Winkler izroči po Najvišjem ukazu kot vladno predlogo postavni načrt o razdelitvi vкупnih zemljišč (pašnikov) in o uravnavi dotičnih užitnih pravic; dalje postavni načrt o uravnavi gozdov.

Posl. prof. Šuklje utemeljeval je svoj samostalen predlog o uravnavi Krke. (Govor priobčili smo uže v predvčerajšnjem listu.) Ko je govornik skončal, donela mu je od poslancev živahna pohvala in odobravanje.

Posl. dr. Papež poroča v imenu gospodarskega odseka o uravnavi hudournikov Šice in Dobrovke od izvira do iztoka v dolini Račna. Črtež priredi, ker je c. kr. poljedelsko ministerstvo dovolilo 300 gold. podpore, deželni inženir Hrasky; presežni stroški pokrijejo se iz deželnega zaklada.

Posl. dr. vitez Bleiweis Trsteniški izreka c. kr. vladi za podporo najtoplejšo zahvalo ter izreka željo, naj bi se črtež kolikor možno hitro napravil, ker je bilo omenjeno ozemlje zopet poplavljeno.

Poročilo gospodarskega odseka se odobri.

Posl. Svetec poroča v imenu upravnega odseka o vlogi županstva v Kamení Gorici gledé zaostankov iz občinskega računa ter predlaga, naj se vloga izroči deželnemu odboru v rešitev.

Predlog se sprejme.

Posl. dr. Mauer poroča v imenu upravnega odseka o § 5 računskega poročila ter predlaga, naj se vzame v znanje.

Posl. baron Apfaltrern predlaga, naj bi deželno knjigovodstvo pregledovalo račune onih občin, katere pobirajo več nego 50 % doklad. Goriški deželni odbor pregleduje vse občinske račune. Govoreč o ljubljanskem mestnem loterijskem posojilu meni, naj bi deželni odbor naročil deželnemu knjigovodstvu, da pregleda računske sklepe tega posojila, češ, da je zvedel po listih, da je ljubljanski mestni zastop dovolil iz tega posojila celjski posojilnici 10 000 gld. posojila, v tem ko je zavarovalna banka „Slavija“ v Pragi jednako prošnje te posojilnice zavrgla. Govoreč o računskem poročilu, da se je vlada naprosila, naj predloži postavni načrt novega občinskega reda, omenja gospod govornik, da 75 odstotkov kranjskih občin spi. Vsa avtonomija občin da je le platonična; česar se ne poprimejo politična oblastva, se ne zgodi. Področje občin je preveč komplicirano. Če bi imel okrajni glavar meje kompetence pred očmi, kako bi bilo zdravstvo, vojaške zadeve in varnost. Zdanji položaj je na kmetih zeló neprijeten. Govornik izreka konečno željo, če bi vlada ne predložila novega občinskega reda in občinskega volilnega reda, naj bi to storil deželni odbor sam v prihodnjem zasedanji.

Posl. dr. Vošnjak odgovarja predgovorniku, da občinske doklade čez 50 % in tudi druge pretresuje prav natanko deželni odbor v glavni seji ter se ne dovolijo, če ni nujne potrebe. Če bi se hoteli vsi taki občinski računi vкупno pregledavati, trebalo bi pomnožiti število uradnikov pri deželnem knjigovodstvu. Kar se tiče računov ljubljanskega loterijskega posojila, pregleda jih prav natanko finančni odsek ljubljanskega mestnega odbora. Če se je dalo celjski posojilnici od ljubljanskega mestnega odbora posojilo, govornik ne vé, vender ima celjska posojilnica tudi pri štajerski hra-

nilnici za 10 000 gold. kredita. Kaj bi prav za prav imelo tu opraviti deželno knjigovodstvo, govornik ne more umeti, saj ima mestna ljubljanska občina samosvojno knjigovodstvo.

Posl. dr. vitez Bleiweis-Trsteniški kot mestni odbornik odgovarja, da mu ni nič znano o takem posojilu celjski posojilnici.

Posl. Kersnik odločno odbija barona Apfaltrerna sumničenje, da kranjski župani izsesavajo občine ter se plačujejo iz občinskih doklad. On in g. Apfaltrern dobro poznata kameniški okraj. Nekateri župani dobijo odškodnino, drugi poslujejo brezplačno. Ta odškodnina pa se nikakor ne jemlje od občinskih doklad, marveč od drugih dohodkov, kakor od lova itd. Želeti pa bi bilo zeló, da se uredijo občinske zadeve.

Pri glasovanji se sprejme predlog upravnega odseka. (Dalje prihodnjič.)

— (Mestni odbor ljubljanski) ima danes zvečer ob 6 uri javno sejo.

— (Izpred porotne sodnije.) Včeraj dopoludne bil je pred porotniki Miha Šubel zločina požara nekrivim spoznan.

— (Umrí) je dné 4. t. m. v Temešvaru major-avditor g. Miroslav Pogačnik, rojen Tržičan, za pljučnico.

— (Iz Postojine) se nam poroča, da je tam med šolsko mladino se hudo razširil „oslovski kašelj“; mnogo jih mora ostajati doma, kar se vé da šolski pouk zeló moti.

— (Nov predsednik više sodnije v Trstu,) gosp. dr. Josip Defacis, je zadnjo sredo nastopil svojo novo, važno službo.

— (Na tržaškem mestnem gimnaziji) razpisana je služba kateheta s 1600 gld. plače.

— (Duhovenske spremembe v tržaški škofiji.) Gosp. Fran Teran je postal kurat v Antinjanu; gosp. Jurij Dolžan, novomašnik, postal je duh pomočnik v Hrušici. — V duhovsko semenišče v Gorici so bili sprejeti: Mih. Bonetta, Josip Knaus in A. Mišurec. — Umrlí: Karol Maiti; Ant. Fabris, župnik v Gologorici; Josip Sancin sen.; Don Matej Bastian, katehet na mestni gimnaziji.

— (Gosp. prof. Glaser) je dné 5. t. m. predaval v tržaški čitalnici o indijski drami „Málaviki in Agramitra“. Vsebina je ta: Kralj Agramitra se zalubi v krasno vjeto robinjo Málavika. Njegovi dve legitimni sopruzi Sharini in Iravati se sicer ustavljate nekaj časa; ali ker se je pokazalo, da je Málavika kraljevskega rodu, se udaste konečno in jo sprejmete kot enakorodno vrstnico. Govornik je razkazival, kako se dejanje razvija in je marsikatero dele, posebno metrično čital, katerih gladka oblika je občinstvu ugajala. Málavika izide početkom novega leta v podlistku „Edinosti“ in se potem kot drugi zvezek „Indijske Talije“ posebej natisne. Gospod govornik je omenil, da se je začel marljivo hrvaščine učiti in da hoče ob primernem času 3. in 4. zvezek „Indijske Talije“ (Ratnavali in Šakuntala) v hrvaškem, kot najblaglasnejšem slovenskem jeziku izdati. Da-si je našla Urvašica Glaserjeva splošno priznanje, moramo vsakako Málaviko kot napredek gledé na gladki jezik pozdraviti, zaradi tega uže sedaj opazujemo slovensko občinstvo na ta novi duševni proizvod našega indologa.

— (Indijska Talija.) Zbirka indijskih gledališnih iger. I. zvezek Urvaši. Indijska drama Kálidásova. Na slovenski jezik preložil dr. Karol Glaser, c. kr. gimnazijski profesor. Založil pisatelj, tiskarna V. Dolenc v Trstu 1885, m. 8, 105 str. Cena? — Učeni g. pisatelj, ki se peča, kakor je tudi bralcem našega lista znano, zlasti z indijskimi studijami, ukrenil je nekoliko gledaliških iger indijskih preložiti na jezik slovenski, tako: Málaviko, Ratnavali, Šakuntalo in pričinja v tem zvezku z Urvašico. Drama je pisana nekoliko v prozi, nekoliko v verzih, in g. prelagatelj se je strogo ravnal po izvirniku tudi v tem oziru. Verze mu je blagovolil pregledati znani naš pesnik Gorázd. Knjižica je posvečena g. Davorinu Trstenjaku. Tako imamo po angleškem in nemškem vzledu tudi Slovenci svojo „Indijsko Talijo“, kateri želimo vsaj toliko kupcev, da g. pisatelj za svoj domoljubni trud ne bode imel še materijalne izgube.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Iz zapisnika seje glavnega odbora dne 6. decembra t. l. posnemljemo: Seji predseduje namesto bolnega družbinega predsednika gosp. družbini podpredsednik Jos. Fr. Seunig. Navzoči so pa sledeči gg. odborniki: Brus, Kastelic, Murnik, Neveklowski, Robič, Witschl in družbini tajnik g. Gustav Pirc.

Tajnik Pirc prečita po njem sestavljeni oklic zaradi sostave ameriške sušilnice ter predlaga, ta oklic poslati vis. c. kr. kmetijskemu ministerstvu v potrdilo. Predlog sprejme odbor brez ugovora.

Popravljeni razpis premij za umna gnojišča, koja napravijo gospodarji celih vasi ali vsaj njih večina sklone odbor, vis. c. kr. kmetijskemu ministerstvu v presojo poslati.

Na vabilo trgovinske in obrtnijske zbornice štajerske v Gradci pridruži se tudi glavni odbor prošnji na ministerstvo zaradi podržavljenja južne železnice.

Prošnji intendance III. kôra v Gradci zaradi poizvedovanja potrebnih dat za vojaško statistiko sklone odbor, kolikor mogoče vstreci ter to zadevo izroči odborniku g. R. Kastelicu.

Vodstvu štirirazredne ljudske šole v Cérknici se podeli na prošnjo njenega vodje gosp. K. Dermelja nekaj iztisov knjig, izišlih v zalogi c. kr. kmetijske družbe.

Gospod oenolog in podružnični podpredsednik v Novem Mestu Anton Ogulin dopošlje glavnemu odboru svoj spis, imenovan „Vinarstvo na Dolenjskem in trtna uš“, s prošnjo: Glavni odbor naj spis presodi in naj ga tudi pošlje v presojo podružnicam, v kojih je vinarstvo doma.

Glavni odbor naj pa pri tej priliki podružnicam na srce položi, da naj nikar le tistega za dobro ne spoznajo, kar se jim iz tujine importuje, ampak naj tudi presodijo in za vredno spoznajo kako domače delo, in njega (g. Ogulina) bode zelo veselilo, ako se ne uresniči pregovor: „Nemo propheta in patria“.

Glavni odbor sklone po vsem ustreči želji g. Ogulina, v imenu odbora presodil bode pa spis tajnik Pirc. Po predlogu tajnika Pirc hoče se pa glavni odbor konečno izreči o doposlanem spisu še le po obravnavah deželne komisije, zadevajočih trtno uš, o kateri bodo, kakor upa glavni odbor, kmalu posebne seje.

Prošnji okrajnega odbora v Sevnici na Štajerskem zaradi podeljenja stipendije kovaškemu pomagaču, ki želi obiskati družbino podkovsko šolo, glavni odbor ne more ustreči, ker so stipendije izključljivo le za Kranjce ustanovljene.

Družbeni blagajnik in odbornik g. Brus poroča o izžrebanji družbine srečke iz leta 1860 ter predlaga nakup papirne rente. Predlogu g. Brusa odbor brez ugovora pritrdi.

Po g. odborniku Brusu stavljeni nasveti zaradi zaračunjenja stroškov pri popravilu streh na družbenih poslopih odbor sprejme ter naroči tajništvu, pri ministerstvu prositi za potrjenje računov in za pokritje deficita iz državnih denarjev.

Prošnje podpornega društva na veliki šoli za kmetijstvo glavni odbor ne usliši zaradi pomanjkanja denarnih sredstev.

Novim udom c. kr. kmetijske družbe imenuje glavni odbor sledeče gospode:

Mihael Arko, kaplan v Hrenovicah; Franjo Dekleva, trgovec v Slavini; Franjo Jaks, poštni upravitelj v Št. Petru; Franjo Kogej, trgovec v Postojini; Jakob Čuden, umirovljen stotnik topništva v Ljubljani.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

London, 11. decembra. Zdaj je izvoljenih 332 liberalcev, 250 konservativcev in 86 Parnellovcev. Manjkate samo še dve volitvi; pri jedni zmaga najbrže konservativci, pri drugi liberalci.

Praga, 10. decembra. „Politik“ odločno protestuje proti članku Aksakova ter izjavlja, da Slovani v Avstriji nikakor nečejo države poslovati ter nemške narode zatreti. Slovani želé, da bi bila država zavetišče ravnopravnih narodov ter bodo vselej pripravljeni, avstrijsko državno idejo živo zagovarjati.

Odgovorni urednik J. Naglič.

Belgrad, 10. decembra. Vojni minister Franasović dospel je danes iz Rima sim; pri nastopu svoje službe stavlja je pogoj, da se vojni upravi dá zadostno denarja za oskrb vojne. — Popravljen odgovor na bolgarske predloge odposlal se je danes v Piro; jutri se pričakuje odgovor.

Sofija, 10. decembra. Odgovarjajoč na depešo velikega vezirja, kateri naznanja misijo Madjid paše, izjavil se je bolgarski knez, da pogoji, stavljeni Srbom, ne kršijo berlinske pogodbe; imenovanje posebnega turškega delegiranca odpade samo ob sebi, ker je Srbija knezu direktno napovedala vojsko, katere se Turčija niti aktivno niti pasivno ni udeležila. Srbski odgovor glede premirja še ni došel.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 11. decembra.

	gld
Jednotni drž. dolg v bankovcih	82.60
„ „ „ srebri	83.80
Zlata renta	109.10
5% avstr. renta	99.90
Delnice narodne banke	874. —
Kreditne delnice	291.30
London 10 lir sterling	125.75
20 frankovci	9.98
Cekini c. kr.	5.98
100 drž. mark	61.75

Tujci.

Dne 9. decembra.

Pri Maliči: Karoneo, zasebnica, s sinom, iz Florence. — Schulte, ravnatelj; Kraus, posestnik; Müller, jurist; Stern in Blaschke, trgovca, z Dunaja. — Ranzinger, fabrikant, iz Kočevja.

Pri Slonu: Pičman, trgovec, z Dunaja. — Kaemper, trgovec, iz Saargemunda.

Pri Bavar. dvoru: Villovielli iz Marseille. — Benyker, konjetrlec, iz Trsta. — Milohnoja, potov., iz Ljubljane.

Pri Juž. kolodvoru: Ogrider iz Beljaka. — Pletersnik, žel. uradnik, iz Kranjske Gore.

Pri Avstr. carji: Mayer in Dolžan, posestnika, iz Kranja.

Pri Virantu: Kavčič, Vrtovec, Žvanut in Kodre, posestniki, iz Št. Vida nad Vipavo.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
10. decbr.	7. zjutraj	732.25	— 4.2	svzh. sl.	sneg	4.80
	2. pop.	730.54	— 4.0	„	„	„
	9. zvečer	731.69	— 6.2	„	obl.	sneg

Ker imajo pristni

Pain-Expeller

z kotvico

skoro v vseh rodbinah, je torej vsaka reklama odveč. Te vrstice imajo torej le namen, iste osebe, ki še tega staro osvedočenega domačega zdravila ne poznajo, opozoriti, da rabi z najboljšimi učinki kot namazanje zoper protin, revmatizem itd. Bolečine običajno izginejo uže po prvem namazanju. Cena 40 in 70 kr.; na prodaj v vseh lekarnah; v Ljubljani pri gosp. E. Birschtitz-u. Glavna zaloga: Lekarna pri (146) „Zlatem levu“ v Pragi, Staro mesto. 8—3

Odkritje Amerike.

Predelal H. Majar.

Trije deli — 436 strani, 8°. Vsi trije zvezki v platno skupe vezani 1 gld. 60 kr., po pošti 10 kr. več; posamljeni zvezki pa po 60 kr., oziroma po pošti 65 kr.

O tej knjigi piše prvi naš leposlovni list „Ljublj. Zvon“: „Lep dar slovenski mladini. Vsak prijatelj naše mladine in književnosti naše bode zategadelj hvaležen franciškanskemu patru Hrizogonu Majarju, da je lepo knjigo Campejevo priredil slovenski mladini. Prišla je na svetlo v Ljubljani pri Bambergu in ves naslov jej je: „Odkritje Amerike.“ Predelal H. Majar. Poučno zabavna knjiga v treh delih o I. Kolumbu, II. Kortesu, III. Pizaru. Papir je, kakor se taki knjigi spodobi, močan, tisk lep, pravilen in razločen, vsa vnanja oblika prijetna in prikupljiva in tudi cena blizu 30 tiskovnih pol obsežni, trdno v platno vezani knjigi ne previsoka. Ako se ozremo po naši književnosti, pritegniti moramo, da razun Ciglar-Tomšičeve „Sreče v nesreči“ ne poznamo knjige, ki bi tako prijala mladim slovenskim bralcem, kakor Majarjevo „Odkritje Amerike“. Preverjeni smo, da se ta lepa knjiga skoro udomači po slovenskih hišah in šolskih knjižnicah.“

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Najfinejši bohinjski sir

(160) 16

prav po ceni priporoča

J. R. Paulin v Ljubljani,

specerijska trgovina, Špitalske ulice št. 2.

V našem založništvu je izišel na svetlo

drugi pomnoženi natis:

Poezije S. Gregorčičeve.

Elegantno vezano in z zlatim obrezkom stanejo

2 gld., nevez. 1 gld. 20 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg

knjigotržnica v Ljubljani.

V knjigarni Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

se dobivajo:

Josipa Jurčiča

Zbrani spisi.

I. zvezek: Deseti brat. Cena 1 gld.

II. „Pripovedni spisi: Jurij Kozjak, Spomini na deda, Jesenska noč mej slovenskimi polharji, Spomini starega Slovence. — Cena 70 kr.

III. zvezek: Pripovedni spisi: Domen, Jurij Kobila, Dva prijatelja, Vrban Smukova ženitev, Golida, Kozlovski sodba. — Cena 70 kr.

IV. zvezek: Pripovedni spisi: Tiho-tapec, Grad Rojinje, Klosterski žolnir, Dva brata. — Cena 70 kr.

V. zvezek: Pripovedni spisi: Hči mestnega sodnika, Nemški valpet, Sin kmetkega cesarja, Lipe, Pipa tobaka, V vojni krajini. — Cena 70 kr.

Jurčičevi zbrani spisi se dobivajo tudi v lične platnice vezani, vsak zvezek po 50 kr. več.

Kdor se želi po pošti naročiti, naj blagovoljno po nakaznici za poštnino pri vsakem zvezku 10 kr. priloži. (11) 60

Poddružnica c. kr. priv.

avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci na obrestovanje

v bankovcih
za 4 dni odpovedbe 3 1/4 od sto
„ 8 „ „ 3 1/2 „ „
„ 30 „ „ 3 3/4 „ „

v Napoleondorih
30dnevna odpoved 3 od sto
3mesečna 3 1/4 „ „
6 „ „ 3 3/2 „ „

Oddelek za giro

v bankovcih 2 1/2 proc. obresti za vsako vsoto, v Napoleondorih brez obrestij.

Nakazila

na Dunaj, v Prago, Budimpešto, Brno, Opavo, Levov, Reko, dalje v Zagreb, Arad, Gradec, Sibinj, Inmost, Celovec, Ljubljano in Solnograd so brez stroškov.

Kupovanje in prodaja

deviz, vrednostnih papirjev in inkaso-kuponov po 1/8 proc. provizije.

Posojila

na poroštevna pooblastila (warrants), pogoji po dogovoru;

proti dovoljenemu kreditu v Londonu ali Parizu 1/2 proc. provizije za 3 mesece;

na vrednostne papirje (efekte) 6 proc. obrestj na leto do svote 1000 gld.,

za večje svote vsled specialnega dogovora. (69) 36—34

V Trstu dne 1. oktobra 1883.

Tiskata in zalagata Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.